СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 204. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 2. вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 204. Jersey City, N. J., Wednesday, September 2, 1931. THREE CENTS.

ЩО БУДЕ З ДОВГАМИ ПО МОРАТОРІЇ? — ПИТАЮТЬ БАНКИ

НЮ ЙОРК. — „Нешенел Сіти Бенк" обговорює у своїм останнім бюлетині европейську ситуацію, а особлива застановляється над мораторією, яку проголосив президент Гувер у справі военних довгів.

В бюлетині кажеться, що Німеччина не буде в силі за один рік піднестися економічно до цеї міри, щоби могла далі сплачувати репарації. Це добачує звіт Вигинса й каже, що треба перевести ревізію репарацій.

Супроти того банки не знають, яке становище займе американський уряд у тій справі й як виглядатиме справа з репараціями по скінченню мораторії. Ота непевність, каже бюлетин, здержує економічний розмах і ліквідацію депресії.

ЦЕРКВИ ПРОТИ ВЛАДИ БОГАЦТВА.

НЮ ЙОРК. — З нагоди наближаючогося „Лейбор Дей" видала „Федерал Кавнсил оф ди Чорчес оф Крайст ін Амеріка" відозву, в якій взиває вірних молитися за безробітних. А далі піддає ця відозва дуже гострій критиці теперішню господарську систему, яка полягає на визиску робітників і доводить до того, що маємо міліярдерів, а разом з тим „бредлайни" голодуючих безробітних.

Відозва взиває церкви до етичного проводу та оборони такого ладу, який узнавав би інші поняття відносин між робітником і промисловцем та ратував би робітника на підставі справедливости, а не милосердя.

У відозві говориться далі про потребу задержання високих заробітних платень і забезпечення робітника на випадок безробіття, старости, слабости і каліцтва. Відозва звертається теж проти етики теперішнього промислу, який звертає увагу тільки на егоїстичні вимоги богачів — капіталістів.

ФОРД ЗАПОВІДАЄ НОВІ АВТОМОБІЛІ.

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Тутешні аґенти Форда подають, що вже цеї осени буде виставлений на продаж новий модель Фордових автомобілів.

РОЗВОДИ ПОДВОЇЛИСЯ ЗА ДЕСЯТЬЛІТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — В 1920 році було нараховано Цензусовим Бюром 508,588 розводів за час від 1910 до 1920 р. Тесаме бюро нараховує в 1930 р. за останнє десятьліття 1,062,726 розведених.

85 РОЗВОДІВ ЗА ОДИН ДЕНЬ.

РЕНО (Невада). — Минулого понеділка розвелося тут 85 пар. Між ними було богато осіб визначного роду.

ВІДЛОЖИЛИ ОТВОРЕННЯ ШКІЛ.

НЮ ЙОРК. — Наслідком хороби діточого паралїжу департамент здоровля проголосив, що наука в школах розпічнеться доперва з днем 22 вересня.

Отсе зарядження відноситься до яких 1,500,000 шкільних дітей міста.

МАЄТОК ЗРІС ЗА ДВА РОКИ НА $52,721,270.

НЮ ЙОРК. — Дня 25 травня 1927 р. помер відомий капіталіст Пейн Гвитней. Він залишив маток, який тоді вартував $239,301,017.

Заки перевели спадкові пертрактації, минуло два роки. За той час цінні папери, які залишив Гвитней, піднеслися на біржі на $42,306,372. Разом з іншими прибутками вартість маєтку збільшилася за два роки на $52,721,270.

НЕ БУДЕ КОНФЕРЕНЦІЇ МАЙНЕРІВ І ВЛАСНИКІВ КОПАЛЕНЬ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар праці Док повідомив Джана Луіса, президента „Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка", що не прийде до конференції між майнерами, власниками копалень і представниками уряду, бо більшість копальняних власників відповіла, що нема тепер найменших виглядів, щоби був який успіх з такої конференції.

ФАРМЕРСЬКА РАДА ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ КУПУВАТИ БАВОВНУ.

ВАШИНҐТОН. — Карл Виліємс, урядуючий голова Федеральної Фармерської Ради, заявив продуцентам бавовни, що Рада не купуватиме вже більше бавовни, бо така купівля не доводить до нічого доброго. Практика Ради з закупнами пшениці виказує, що мимо закупна ціна пшениці далі спадала. Таке саме, каже Виліємс, є і з бавовною. Одинока рада — це, на думку Виліємса, редукція засівів.

КИНУЛИ БОМБУ ДО ЦЕРКВИ.

МЕКСИКО СІТИ. — В церкві „Ля Професора", що славиться своєю красотою, вибухла бомба, яка знищила вівтар і наробила богато шкоди. В церкві було під той час тільки 12 осіб. Отся експльозія є, як кажуть, у звязку з протицерковними виступами, які тепер такі часті в Мексику, головно в стейті Вера Круз.

СКАСУВАННЯ БОГОРОДЧАНСЬКОГО ПОВІТУ.

Справа скасування староства в Богородчанах уже порішена. Йде праця над включенням поодиноких громад до станиславівського, надвірнянського й калуського повіту.

ВБИЛИ ТАЙНОГО АҐЕНТА.

У Бориславі дня 10 серпня в год. 23.30 застрілив хтось тайного аґента слідчої служби повітової команди, Якова Буксу. Букса вертався зі служби до дому. Підклад убивства — як признають польські джерела — досі ще неустійнений. Букса останніми днями брав участь у слідстві в справі нападу на почту в Трускавці. Польські джерела твердять, що громадська думка лучить убивство аґента Букси з нападом на трускавецьку почту. Букса, що вів слідство в справі нападу, став мабуть небезпечним для учасників нападу зпід Бірчі й Трускавця й вони постановили усунути його.

З останніх вістей виходить, що Букса не був поліцаєм, як подали польські ґазети, лише тайним аґентом. Куля вцілила Буксу ззаду та лишилася в голові.

У звязку з убивством арештували місцевого комуніста, аґента большевицького уряду. Він недавно був у Харкові, де в характері судді брав участь у відомім процесі проти українських професорів і промисловців. Тепер переслухують арештованого й людей, які малиб ствердити його алібі, бо арештований не признається до вини. Арештований називається Бронислав Адамовський. Поліція сконфронтувала Адамовського з людьми, які бачили його, як перед убивством ішов слідом за Буксою.

Незалежно від того йде слідство в іншим напрямі, бо — як твердять польські джерела — є підозріння, що Буксу вбили українські терористи.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ.

Мостищину навістила хуртовина, що заподіяла великі шкоди. В Арламівській Волі грім убив Ганю Даниляк.

СМЕРТНА ВИПРАВА НА ГРУШКИ.

Два парубки з Нагірян, пов. Львів, Мартин Дудик і Василь Угринович, вибралися в ночі до села Поршни на грушки. Щоби виправа певніше вдалася, взяли з собою короткий кріс. В Поршні вибрали собі сад Івана Угриновича і почали трясти грушки. Сусід Угриновича почув шелест і повідомив власника саду. Опісля оба вийшли до саду й Угринович крикнув: „Що ви тут робите?" У відповідь на це один з аматорів безплатних грушок стріляв до Угриновича, але серед темряви куля поцілила його товариша Дудика, який погиб на місці. Убивник утік, за кілька годин поліція його арештувала. Василь признався, що стріляв і віддав поліції кріс.

ЯСНА ПОЛЯНА ЗГОРІЛА.

В Ясній Поляні, давній власности Толстого, вибухнула пожежа, що знищила 8 будинків з зерном на засіви. Большевицька преса подає, що це діло кулаків, які не хотять погодитися з думкою про створення колхозу в Ясній Поляні. Сімох селян арештовано.

УКРАЇНСЬКІ ТАНКИ В ШИКАҐОВСЬКІЙ ОПЕРІ.

Школа Українських Народних Танків і Балету — Василя Авраменка — подвоїла свою працю в підготованню 500 танцюристів до величавого виступу, який відбудеться в Шикаґовській Опері, в неділю, 8-го листопада, в год. 8.15 вечір.

Ті, що хотілиб ще вписатися до школи та виступати в Опері, повинні це зробити як найскорше. Треба ще 40 молодих юнаків для танків „Аркан" і „Запорожець".

Незабаром пічнеться розпродаж білетів на цей величавий виступ.

Головна школа і канцелярія міститься під адресою: 2008 Chicago Ave., Chicago, Ill.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО В СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

Українська Оркестра з Сейнт Луїс, Мо., тратиме на радіо зі стації WIL, в пятницю, дня 4 вересня, 1931, в год. 9.30 вечером.

МОРАЛЬНЕ ЗДИЧІННЯ МОЛОДІ.

В селі Заканалі, пов. Янів біля Люблина, живе родина Ґонсьоровських з 19-літнім сином Фабіяном, учнем технічної школи в Берестї. Фабіян запросив до дому своїх родичів на вакації двох товаришів, братів Ігнатовських і їх 20-літню сестру Марію, в якій від довшого часу любився. В часі вакацій він так заходився коло дівчини, що вона поскаржилася на нього перед братами. Ті зажадали від Ґонсьоровського, щоби дав спокій їх сестрі, інакше скажуть про се родичам. За те Ґонсьоровський рішив пімститися. В ночі взяв ніж і сокиру та пішов до стодоли, де спали оба Ігнатовські. Сильним ударом ножа в серце убив одного брата, а коли другий збудився і почав утікати, злочинець дігнав його й ударом сокири в голову положив його трупом. Опісля пішов до кімнати панни Ігнатовської й кинувся на неї. На крик дівчини прибігла слуга, криком збудила всіх домовиків і врешті Ґонсьоровський утік. Однак мешканці села зловили його і віддали в руки поліції.

ЗНАЙШЛИ ВИНУВАТЦІВ.

В Тарнавцях, повіт Перемишль, арештовано Мартина Пастернака, Владислава Кохановського і Дмитра Козьола, що в грудні м. р. вломилися до родинного гробівця князів Сапігів у Красічині. Хотіли ограбити домовину княгині Ядвиги, в якій надіялися знайти золото та брилянти. Однак виправа не вдалася, бо тіло княгині спочиває у двох металевих домовинах, чого вони не передбачували. Цікаве, що післа вломy підозріння звернулося проти кого іншого й поліція арештувала зовсім невинних людей.

ПОЖЕЖА У РОЗДОЛІ.

В ночі на 11 серпня повстала у Роздолі пожежа. Зі Львова виїхала пожежна сторожа. По дорозі до Роздолу пожежне авто „Шевролет" наїхало на придорожне дерево. Дерево перевернулось, а авто розстріскалося. До Роздолу вислали інше авто з сикавками й над раном погасили вогонь. Загалом згоріло 34 господарських будинків вартости 100,000 зол.

ЗАЇХАВ АВТОМ І ЗАБРАВ ДОЛЯРИ.

У Сендзішові (пов. Ряшів) заїхав перед хату Лейби Ґолед якийсь пан, отворив двері і огнетревалу касу та забрав з неї кілька тисяч долярів, жемчуги й інші дорогоцінности. Це сталося в білий день.

ЗЛОЧИННИЙ ТИП ПЕРЕД СУДОМ.

Карний суд у Маґдебурґу займається сензаційною справою поліційного сержанта Вальтера Репера, що вбив свою наречену Ґертруду Фішер і допустився ріжних інших злочинів. Умів так підійти свого будучого тестя, заможного міщанина, що позволив йому замешкати у своїм домі, відступивши йому окрему кімнату. Репер замикався у тій кімнаті і запевнював усіх, що пише криміналістичну повість, а тимчасом натягав свою наречену та її родичів на позички, а навіть їх окрадав. Все те викликало поважні сумніви у дівчини, яка забажала побачити на власні очі, що він пише. В неприсутности Репера отворила при допомозі шлюсаря його кімнату й побачила в ній повно порожних фляшок з горівки і вина. Ніяких рукописів не знайшла. Веліла назад замкнути кімнату і за кілька днів вечером, коли Репер явився у неї на гутірку, оповіла йому з докором про своє відкриття. Репер попав у страшну лють, зловив дівчину за горло і так довго її душив, аж вона сконала. Арештований признався до вини, а також до того, що вже чотири рази сидів за ріжні злочини у вязниці.

ГРІМ УБИВ 76 ШТУК ХУДОБИ.

„Курєр Віленьскі" повідомляє, що підчас хуртовини, яка перейшла над раковецькою громадою, на полі біля села Ґіревичі грім убив 67 овець, 4 корови і 5 телят.

КІНЕЦЬ СВІТА В 1932 Р.

Большевицькі ґазети повідомляють, що російське село опанувала якась релігійна психоза. Орган большевицької боротьби з релігією, „Безбожник", замічує, що якісь тайні орґанізації ведуть плянову акцію, яка має викликати серед населення нездоровий фермент. Радянщину перебігають підозрілі люди, що голосять близький упадок комуністичного ладу і прихід Месії. Велять людям каятися й ставити опір владі. Вони проповідують близький кінець світа і тому накликають не збирати жнива, занехати всяку працю в полі та приготовлятися на недалеку смерть. Большевицький орган стверджує, що ця пропаґанда знаходить податний матеріял коло Льгова „евангелисти" ра- серед сільського населення. В селі Ізноскові коло Льгова „евангелисти" радять здержатися від усяких робіт у полі, бо незабаром прийде на землю Месія, який прожене антихриста. В селі Байґарі федорівці накликують не робити нічого в користь держави. Над Волгою розкидають „Божі листи", які накликують селян і робітників молитися і каятись перед приходом страшного суду. В шемишевському районі появився побожний старець, що означує навіть реченець приходу Спаса і кінця панування антихриста на день 13 травня 1932.

ВАТИКАН ПЛЯНУЄ РЕОРГАНІЗАЦІЮ ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВИ

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ЗБИРАЄТЬСЯ ПРОТЕСТУВАТИ.

ЛЬВІВ. — Польські ґазети подають, що вище духовенство греко-католицької церкви дістало з Риму сензаційну відомість, що Ватикан наміряє реорганізувати греко-католицьку церкву під Польщею й Чехословаччиною.

Греко-католицька церква має бути вилучена зпомежи справ конґреґації (збору кардиналів) для східньої церкви та піддана під управу так званої комісії для Росії, на котрої чолі стоїть відомий русофіл Д. Гербіні та російський князь Волконський, бувший офіцир царської ґвардії.

Рівночасно греко-католицька церква під Польщею має бути розділена від греко-католицької церкви під Чехословаччиною.

Польські ґазети подають з радістю, що ця вістка викликала серед українського католицького духовенства та серед українського громадянства пригноблююче враження та вважають ці реформи вимірені проти українства. Польські ґазети догадуються, що митрополит Шептицький подасть до Риму протест проти намірених реформ.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПОЛІТИК ПЛЯНУЄ КОНТРОЛЮ НАД АРМІЯМИ.

ПАРИЖ.—Поль Бонкур, один з делеґатів Франції на засідання Ліґи Націй та голова комітету для заграничних справ у палаті послів французького парляменту, виступив перед пресою з пляном піддання армій усіх держав під контролю Ліґи Націй. Каже він, що заведення мира можливе в Европі тільки тоді, коли кожда держава піддасть свою армію під контролю Ліґи Націй, яка буде могти вживати всіх армій світа проти тої держави, котра виступить з нападом проти другої держави.

Коли ґазетярі питали його, чи при такому пляні Німеччина буде мати армію, відповідну до своїх потреб, Поль Бонкур заявив, що це виключене, бо, мовляв, армій вирівнати не можна.

Німецькі ґазети віднеслися до проєкту Поля Бонкура скептично. Вони показують, що проти такого пляну запротестує певно Росія й Америка. Так само скептично відносяться до цього італійські ґазети, котрих голос важний тому, що вони стоять під безпосередньою контролею уряду.

ІТАЛІЙСЬКО-ЦЕРКОВНА ЗГОДА НАБЛИЖАЄТЬСЯ.

РИМ. — На приказ Мусолінія як міністра внутрішніх справ фашистівський уряд почав уже звертати приміщення церковним клюбам католицької орґанізації молоді, „Католицької Акції". З цього можна вносити, що незгода між католицькою церквою й італійським націоналізмом, серед котрої Ватикан і Рим себе гостро нападали, буде незадовго полагоджена. Точок угоди ще не проголошено, бо видно, вона ще не викінчена в усіх подробицях.

НІМЕЧЧИНА СПОДІВАЄТЬСЯ ЗАБОРОНИ МИТОВОГО СОЮЗА З АВСТРІЄЮ.

БЕРЛІН. — Німецькі ґазети подають, що міждержавний суд у Газі, до котрого Ліґа Націй віддослала справу митового союза між Німеччиною й Австрією, признасть цей союз за безправний і противний істнуючим мировим договорам. Суд, кажуть німецькі ґазети, вважає союз за правний, наскільки ходить о Німеччину, але за противний договорам, підписаним Австрією.

КОНВЕНЦІЯ НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

ФРАНКФУРТ НАД МЕЙНОМ.—На конґресі союза німецьких робітничих юній, який отворено тут у понеділок, промовляв німецький міністер праці Штеґенвальд. Міністер говорив про відношення уряду до робітництва. Заявив він, що уряд хоче піддержати домаґання робітництва, але він мусить рівночасно заводити ріжні ощадности. Супроти того уряд є проти поважних обнижень заплати, але не проти низьких.

Конґрес представляє коло 5 міліонів зорганізованих робітників.

РОСІЯ ХВАЛИТЬСЯ ЗРОСТОМ ПРОМИСЛОВОГО РІЛЬНИЦТВА.

МОСКВА. — Московські ґазети заявляють з великим запалом, що цьогорічний збір покаже зріст плодів промислових ростин, як льону й бавовни. Ґазети вже згори обчислюють, як завеликий буде зріст.

КИТАЙЦІ ПЕРЕСТАЮТЬ ВОЮВАТИ ЗОГЛЯДУ НА ПОВІНЬ.

ПЕЙПІНҐ. — Зогляду на вилив ріки Янґтсе всі китайські воюючі партії обєдналися для допомоги жертвам виливу.

Навіть південні Китайці з околиці Кантона заховуються спокійно. Одинокі комуністи не перестають вести аґітації, не звертаючи уваги на жертви повени.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J. Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОД ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

Донесення з округів мягкого вугля у Вест Вірджінії, Пенсилвенії та Огайо кажуть, що страйк майнерів зломано. У Вест Вірджінії страйковий комітет ще думає вести далі страйк в сій околиці, в якій положення майнерів найтяжче. Зате майнери по інших околицях уже дістали приказ вертати до праці. В Огайо й Пенсилвенії вже до того часу вернуло до роботи коло 75 процент страйкуючих.

Страйк скінчився невдачею. Як звичайно діється в невдачах, слабі люди будуть шукати когось, щоби на нього зложити вину. Як усе, так і тепер, кождий буде складати вину на тих, кого він уважає головними противниками. Та таке шукання винуватців не зміняє стану річей. Важним у даній ситуації є не те, хто в минувшині завинив, а який стан річи тепер і що далі робити.

Неоспоримим фактом є, що страйк програний. Програна лежить і в тому, що страйкарам не вдалося добитись поправи своїх умовин життя, і в тому, що майнери й майнерські юнії не мають сили боротися далі. А боротися треба, бо умовини праці й життя в промислі мягкого вугля такі, що з них майнери не можуть бути вдоволені. Робітнича заплата звичайно дає людині малощо більше понад голодове життя. В кождім майнерськім таборі голод і нужда. Значить, чи нині чи завтра прийде до нової боротьби. Цілий промисл мягкого вугля знаходиться в одному величезному хаосі. Страйк і був одною поважною пригадкою тим, котрих це повинно було обходити, що хаос треба покінчити. Та власники копалень у своїй загорілости не хотіли бачити значіння страшної пригадки. Вони бачили в майнерах тільки своїх противників, а не людей, які разом з зарядом покликані достарчати суспільности вугля. На що вони забули, міг би був їм пригадати уряд, але уряд, хоч пробував щось сказати, говорив тільки дуже невиразно.

Наслідком зібрання цих усіх умовин: безсильности робітників, завзяття вуглевих власників, нерішучости уряду, справи, за яку велася боротьба, не вирішено. Вучлевий промисл далі знаходиться в хаосі. В ньому далі намотуються питання, які скорше чи пізніше зажадають вирішення. З огляду на те, що нема надії, щоби змінилися два останні чинники, себто власники й уряд, робітникам треба дивитися, щоби до слідуючої боротьби прийшли сильніші, ніж до останньої.

НЕМА ЗАЙВИХ НАДІЙ

—o—

Для замилення очей заграниці всі верстви польської держави так багато деклямують про свою добру волю до ущасливлення Українців, що вже неодин зловився на ті сильця. Щоби в цьому краще зорієнтуватися, вистане зіставити з собою святочні заяви всяких представників Польщі та їхніх виконавців з одного боку, а з другого їхні діла й поступки.

Представники ріжних верств польського громадянства заявляли все в один голос перед світом в соймі, що вони не думають кривдити українського народу, що не думають вкорочувати його прав в державі, що вони бажають собі згоди і співжиття всіх народів в Польщі для спільного добра, а коли того співжиття і згоди нема, то винні тому національні меншости, а особливо Українці.

Такі самі словні заяви прогомоніли недавно в соймі при дискусії над жалобами українських послів. В тім дусі промовляв і представник уряду, міністер внутр. справ Складковський, заявляючи, що уряд стоїть на становищі безоглядної рівности громадян і справедливости супроти них без ріжниці віроісповідань і національности. Подібно промовляв і представник пануючої нині частини польського громадянства, посол Зд. Стронський з клюбу ББ. Сей другий, як на доказ бажання згоди і справедливости відносно українського народу, покликувався на те, що його табор — себто санація — перевів у Сх. Галичині разом з українським населенням низку намірень, а іменно, у 1927 р. перевів його табор по містах вибори так, що нема міста, де не булоб репрезентантів українського населення. Навіть представник польського духовенства, пос. кс. Шидельський, сказав в адміністраційній комісії, виходячи, як ялося, з християнських засад, що бажає знайти шлях співжиття Поляків і „Русінуф". Ці гарні заяви не перешкодили їм всім тром боронити й оправдувати уряд у його зовсім нехристіянських „пацифікаційних" поступках, а всю вину за „пацифікацію" перекинути односторонно на все, винне чи невинне, українське громадянство.

Преса теперішнього уряду, який повстав під кличем „санації", також розтрублює по світі про свої добрі наміри щодо Українців. Н. пр. центральний орган „Газета Польска" у статті п. н. „Берлінська режисерія" голосить, що **„бебісти (урядова партія) бажають „згідного співжиття з українським населенням у Польщі"**, що вони „далекі від того, щоби перешкоджувати українському населенню організувати своє національне, культурне і господарське життя"; коли цього нема, то тому, що робота Українців в справі оборони прав українського населення в Польщі є випливом **берлінської** або большевицької чи і чеської режисерії..."

А посол Голуфко, „оборонець" національних меншин, в газеті „Роботнік", поки не став міністеріяльним урядником, а тепер заступником голови клюбу ББ, хвалився на засіданню сойму 9-ого лютого ц. р., що відколи „санація" взяла в свої руки керму політики в Польщі, то положення населення на східних окраїнах, у порівнанні з давними літами, покращало, що адміністрація трактує населення обєктивно, що функціонують самоврядування і в них нема тертя між польським, українським і жидівським населенням. Також саме славословіє для курсу „санаційної" політики у відношенню до національних меншин у Польщі виписала й „Газета Польська" в статті п. н. „Дві промови", з дня 9 лютого ц. р. „Радикальна зміна курсу — пишеться там — урядової політики у відношенні до національних меншостей на т. зв. кресах, що датується від хвилі травневого перевороту, починає приносити свої благословенні наслідки". „Білоруське й українське населення бачить цю зміну, опіку уряду і справедливе трактування всіх його господарських, національних і релігійних потреб і тому відвернулося від тих партій і політиків, які пхали його на дорогу заперечення польської державности. Нині це населення йде (?) щораз радше на співпрацю з польським елементом на „кресах" в угрунтуванні та розбудові польської державности на тих територіях". „І нині нема сумніву — по думці редакторів тоїх газети — що дійсним приятелем українського народу, що розуміє його стремління до кращої майбутности, є тільки польський нарід".

Певно на те конто покарав окружний суд у Коломиї недавно голову читальні у Вербівцях, пов. Коломия, за те, що „толерував" **тризуб** на читальняній куртині. А цей тризуб, то, по ореченню суду, „бил уживани за часуф Влодзімержа Велькего яко знак українскего паньства", а „в часі польсько-української боротьби 1918/19 був принятий Українцями за знак української держави (Соборна Україна" і як такий є висловом ворожого відношення до Поляків". „Цей знак є висловом невизнавання польської державности". І деж тут ця любов, коли за самий знак української держави карають! А колись Поляки в Австрії носили і краватки і маншети і сурдути з „оржелками" і ніхто не був за це караний, хоч уже тоді ті самі Поляки викидали українського хлопця з гімназії, як він прийшов до школи по сільському: у вишиваній сорочці з червоною гарасівкою.

Був час, коли деякі люди, що не знали настрою більшости польського громадянства, вірили таким заявам і гарним, солодким гаслам. Вірили їм особливо чужинці, що не мали нагоди переконатися на власній шкірі, як то виглядає в практиці ця рівноправність, справедливість, співжиття та приязнь. Були такі й між нами, Українцями, що вірили сим заявам. Тим, які ще й сьогодні в це вірили би, треба би сказати словами Дантого: „покиньте всяку надію" на таку можливість. Не тому, що українське населення таке незгідливе, але тому, що навіть більша й рішаюча частина польського громадянства того не хоче й до цього співжиття та до користування не-Поляків з прав і хліба — не допустить.

Свідомі потягнення уряду: в останніх часах Берестє на опозиційних послів, погром на Українців, навіть у таких сторонах, де не було саботажів, вязнення ще й досі українських діячів, розвязання українських шкіл і товариств, карання священиків за уживання української мови в переписці з урядом, чи за традиційний похід на цвинтар на гроби, вже захитали до основи віру й надію в можливість наладнання національних, чи навіть господарських відносин на „кресах" між Українцями й Поляками. До тих загально знаних подій прилучуються численні потягнення й поступки представників уряду й польського громадянства на провінції. Ці факти, здавалося би, малі не всім впадають в око, а однак багато говорять про ту неморальність і небезпеку, яка грозить нам, як Українцям, громадянам своєї землі.

Українське населення на провінції чує також часто з боку Поляків деклямації на тему рівности, братерства, гасла про бажання згоди і співжиття всіх громадян без ріжниці віроісповідання і національности. Деклямують таке не тільки представники уряду, як їм цього треба, але й представники польського громадянства й польського духовенства. Для освітлення подамо кілька фактів з останніх місяців, тільки з одної місцевости, куди мені довелося було недавно заїхати. Треба пригадати, що „пацифікація" не минула снятинського повіту. Хоч у повіті не було ні одного акту саботажі, „пацифікація" гірко діткнула кільканацять громад у повіті й нанесла їм матеріяльної і моральної шкоди. Очевидно, що цей крок уряду не міг хіба причинитися до „психічної" пацифікації, цебто успокоєння. Нині знаємо, що ця нічим неоправдана „пацифікація" в повіті відбулася за згодою представника санації, старости Візера, того старости, який при обняттю свойого становища перед 8 місяцями проголосив, що його сильним бажанням і старанням як старости уряду маршалка Пілсудського буде поступати справедливо супроти всіх громадян без огляду на національність, щоби відтак довести до згоди і співжиття між всіми трома національностями в повіті.

(Конець буде).

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх членів, щоби явилися на важних зборах 6-го вересня, бо є богато справ до полагодження, котрих уряд сам не може полагодити. Тому обовязково кождий член повинен явитися і заінтересуватись справами Товариства. — Т. Підлісний, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Збори Тов. Український Сокіл, від. 304, відбудуться в суботу, 5-го вересня, в годині 7.30 ввечір. Проситься всіх членів явитися на збори, бо є дуже важна справа. Збори відбудуться під ч. 158 Джерман. — Ал. Ковальчук, гол. Н. Гнатик, писар.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє всіх своїх членів, що 6-го вересня відбудеться в нашій громаді ювилей. Наше Братство візьме участь в поході до церкви, тому кождий член має явитися з відзнакою на гали точно в годині 9.30 рано. Не явившийся член підлягає 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Михайло Зельвак, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться в суботу, 5 вересня, в годині 7-ій ввечір, в гали де звичайно. Кождий член повинен явитися на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Пригадується членам, щоби не занедбували плачення своїх вкладок, бо тим наражуються на суспендовання. — Павло Люблянецький, предс.; Мих. Ільовон, кас.; Петро Черкас, секр.

ВІЛКС БЕРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє членів, що трихквартальний мітінг відбудеться в гали парохіяльній, в першу неділю по першім, зараз по Сл. Божій. Котрий член не явиться на сей мітінг буде караний 1 дол. а урядник 2 дол., бо є важні справи до полагодження. — Петро Фіняк.

В. Будзиновський.

МІЙ ХЛОП

(Оповідання).

(10)

З ліса висинулися чотири Татари і скрилися за колясою. Шляхтич хотів сам побачити перешкоду і висунувся з коляси. В тій хвили два Татари прискочили до нього, два до Волошина. Обом закинули на голови мішки й оперезали їх арканами. Помагали їм чотири інші, котрі тепер також повискакували з ліса. Юзя в колясі й не знала, що сталося. Було темно і Татари справилися скоро, без найменшого гамору. Аж коли один з напасників вліз в колясу, сів біля неї, обіймив та став цілувати, наробила крику, бо пізнала, що то не батько. Зимний піт обляв її, коли він промовив:

— Не кричи, бо у мене буде тобі дуже добре. Я опришок і вмію любити дівчата. Мої татарські товариші возьмуть твої цяцьки і твого тата, я возьму тебе.

Коли дівчина стала кричати „тату, тату!", опришок підтягнув її хусту, закутав цілу голову і перевязав.

З ліса вийшло ще пару Татар і опришків. Між ними був Вірменин Дерлукашович і Павло Тишик. Тепер, коли шляхтич і Юзя вже не могли того бачити, розвязали Волошина і всі три стали радити, що далі робити. Перший промовив Павло:

— Що з того, що маємо дівку, коли то не моя. Моя далі в дворі, та хто зна, чи виторгуємо її. Друга така добра нагода, що двір без пана і ми всі тут, не скоро трафиться. Як ще й Марта буде в наших руках, то шляхтич тим певніше згодиться освободити цілу родину.

Вірменин похитав головою, кажучи:

— Я й для себе хотів би видобути більше, як се, що ми вже маємо. Як наскочимо на двір, то хто зна, чи й там будемо мати таке щастя...

— Як ми з Кушлиць їхали, — перебив Волошин, — то Кушлицький скликав до двора всіх гайдуків і приказав піднести міст. Приступ до двора буде тяжкий; його боронять дві десятки гайдуків. Гадаю вдоволитися тим, що вже маємо в руках. Наші помічники вже добре обловилися, бо шляхтич і донька мають на собі велике богацтво. Гадаю, що за себе і за дитину не лиш увільнить мою жінку з донькою, але ще й доплатить.

— Грубо доплатить! — додав Вірменин.

— То щож тепер буде робити? — спитав Павло.

— Коні повідпрягаємо. Пана і панну, так як вони є з головами в мішках, посадимо на коні, позвязуємо їм ноги попід черева коней і возьмемо їх до нашого леговища в лісі. Там будемо паювати добичу і половину наших помічників відпустимо. Так богато рук нам вже не треба і великою громадою небезпечно волочитися. З рештою товариства і з ясиром поїдемо до нашої колиби. Щоби бранці гадали, що їх справді везуть до Молдави, будемо дві ночі возити їх навкруги тої колиби. Коли тільки відкриються їм очи, Волошин все буде мусів лягати коло тих звязаних, будьто би також полонений. Мене не сміють побачити скорше як аж тоді, коли зачнемо торг.

Коли Вірменин скінчив, шляхтич і донька вже сиділи на конях. Сиділи охляп, зі звязаними попід кінські черева ногами. Бо Татари не дармували. Чуючи, що Вірменин каже, заraз взялися до роботи. Коли вже були готові, Вірменин казав лишити на дорозі коло коляси три татарські стріли, одну шапку і ніж. Ціле товариство щезло в лісі, ведучи два коні з бранцями і два люзом. Шляхтич з головою в мішку питав, куди його везуть. Коли не відповідали йому, став кричати. Стягли його пару разів нагайкою по спині і він замовк. Прийшли на місце в лісі, яке через день було їх леговищем. Там стояли їх коні. Було ще далеко до рана, отже порішили не спинюватися тут, а йти далі аж до колиби. Саме коли стало зоріти, опинилися між зломами в лісі сусідного пана. Там задержалися. Вірменин і Павло відійшли, з полоненими лишилися тільки Татари і опришки. Було їх двацять. Вони звязали Волошина, з голов шляхтича і дівчини постягали мішки і обоє поклали коло їх хлопа.

Аж тепер, коли зробилося цілком ясно, Татари побачили, яке богацтво опинилося в їх руках. З Юзі стягли хусту і розстелили на землі. Отаман ватаги став здіймати з дівчини і на хусту кидати всі дорогоцінности, якими була обвішана і обтикана. При тій роботі поводився не дуже делікатно, отже пошматкував і здер з неї троха не ввесь делікатний весільний одяг. Лежала майже в одній сорочці. Коли дівчину вже обчімхали з усього, взялися до її батька. Перша на хусті опинилася його шабля. Празничні шаблі польських шляхтичів мали величезну вартість. За шаблею пішла боброва шапка з якимсь великим самоцвітом. Далі пішов золототканий пояс, дорогоцінні ґудзи і перстені. Татари не забули за чоботи і чобітки.

Павло зробив з ватагою таку умову, що ясир належить до нього, вся інша добича до ватаги. Таку добичу розпаювати порівно, ще й зараз тут в лісі, було дуже тяжко, бо тяжко було оцінити вартість кождої річи. Мала дрібничка могла мати вартість більшу, як решта добичі на купу. Вартість золота всі знали, але не знали вартости самоцвітів. Також не могли знати, чи се каміння правдиве. Таку добичу розпаювати можна було хіба, продавши її. На се був з ними Вірменин. Кинули бранцям по шматку чорного хліба, двох Татар лишили коло них на сторожі, взяли хусту з добичею і пішли до Вірменина.

Колиба була просторою шопою на полянці, побудованою для вигоди панів, що кождої зими полювали в сих лісах. Тепер вона стояла пуста. Вірменин кінчив їсти свою вялену козину, Павло доїдав ковбасу, коли надійшов отаман з Татарами і опришками. Розклали перед Вірменином хусту з добичею, та зачали торгуватися. Вірменин став кусник по кусникови переглядати дуже уважно і списував їх торгову вартість. При таких нагодах ніколи не давав більше, як десяту пайку тої вартости. Нижче не мав відваги давати, бо ті люди були його старі знакомі і він знав, що ще нераз будуть йому потрібні. Хоч цінував так низько, показалося, що з собою не мав суми, потрібної на купно такої добичі. Добича була більша, як добичники надіялися.

— Хіба тепер заплачу лише частину, — Вірменин промовив. — Решту, аж будемо назад в Молдаві.

— Деж ми будемо вас шукати у тій Молдаві? — спитав один опришок. — Ми зараз відси вертаємося в наші гори і з вами може більше не побачимося.

Отаман татарського чамбула подумав і промовив:

— Ми, що вернемося до Молдави вкупі з нашим купцем, не потребуємо боятися, що гроші пропадуть нам. Ті наші товариші, що лишаються в Польщі, мусять свою пайку дістати зараз. Їх є пять, нас пятнацять. Їм належиться четвертина добичі. Виплатіть їм четвертину і нехай собі йдуть з Богом. Ми нашу решту дістанемо аж в Молдаві.

— Коли так, то добре, — сказав Вірменин. — Вертайте до леговища, на голови бранців позакладайте каптури і посадіть їх на коні. Я зараз також прийду там і виплачу опришкам їх пайку. Вони поїдуть в свою сторону, ми в свою.

Отаман здивований глянув на Вірменина, бо раньше говорилося, що між тими зломами, де леговище, будуть попасати до вечера. Колиж Вірменин відвернувся від нього і став балакати з Павлом, отаман доміркувався, що він з якоїсь причини змінив плян. Не сперечаючися, отаман повів ватагу назад до бранців. Вірменин з Павлом прийшли тоді, коли бранці з закутаними головами вже сиділи на конях і ціла ватага була готова до походу. Вірменин відчислив на руку найстаршого опришка їх пайку і похід рушив. Їхали так разом більше як годину, коли один опришок крикнув:

— Ось тут кінець нашої спілки! Ми возьмемо на право, ви далі простуйте проти сонця. Як ще коли будемо вам потрібні, то вже знаєте, де знайти нас.

Опришки скрутили в бік і пропали в лісі. Вірменин приступив до татарського отамана і шепотом, щоби не чули Кушлицькі, сказав:

— Я хотів нашу ватагу обезпечити на випадок, коли би опришки, злакомившися на нашу пайку добичі, злукавили. Могли би також за яку заплату зрадити і навести на панів. Нехай гадають, що нас там вже нема. Тепер ми вернемося назад. Лише леговище для бранців треба зробити в іншім місци, щоби й вони гадали, що ми вже зробили добрий шмат дороги на Молдаву. Заверни похід.

(Дальше буде).

Пані: Чому Ганя відійшла з попередньої служби?

Наймичка: Бо я збила тарілку.

Пані: То дивне, таж коли наймичка зібє тарілку, то це ще не повинно бути причиною, щоби господиня виповіла службу!

Наймичка: Та так, одначе ця тарілка поцілила мою господиню в голову.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СОЮЗОВЦІ — СОЮЗОВЦЯМ.

Коли глянемо в минувшість У. Н. Союза за останніх 25 літ, то можемо сказати з спокійним серцем, що У. Н. Союз сповняє свої обовязки і несе моральну і матеріяльну поміч нещасним і покаліченим членам і їх родинам.

Союзовці не тільки що виповняють свої обовязки, приписані статутом, але роблять далеко більше. Скільки то жертв зложили ми на старий край, на жертви потерпівших, Січинського, Коцка, поводян, від посухи й огню, а далі на Рідну Школу, Інвалідів і т. д. І бачимо, що ми на тім жертвованню не стратили. Ми ними можемо гордитися, як і нашим Союзом, котрий самі Союзовці назвали „Батьком". Цей Батько дбав і буде дальше дбати за свої діти, але ми, члени, памятаємо на те, що Союз це ми всі.

І коли „Свобода" заговорила за поміч безробітним Союзовцям, то це відноситься до нас усіх. Статут не каже про таку допомогу, ні конвенція про неї не говорила. Але серце Союзовця зраділо, коли він прочитав в „Свободі" такий заклик.

Нам треба піти за покликом „Свободи" і дати допомогу безробітним Союзовцям.

В першій мірі треба, на мою думку, такої помочі для затримання членів при Союзі. Возьмім такий приклад: Член стяв в Союзі 20 літ і має тепер 50 літ. Вже старий, роботи не дають, а родина є. І нема розмету чим заплатити, бо і син і дочка, котрі працювали, теж не мають роботи. Відділ фонду на се не має. Союз не має також фонду для безробітних. Міські організації добродійні дають трохи їсти і опал, але грошей не дають і що тут робити?

Приходиться отже може й найліпшому членови славного У. Н. Союза покидати ту організацію, в якій стояв 20 літ в надії, що його діти дістануть якусь нагороду за се, що він був членом Союза. Бачив я таке сам на власні очі й думаю, що є більше таких випадків. Було таке, що член зі сльозами в очах прощав своїх братів на зборах відділу, бо мусів їх покидати, бо не мав змоги платити. А мала поміч могаб його притримати на далі при Союзі. Може дехто з читачів скаже, чому я йому не поміг. — Я радо зробив би це, колиб ходило про одного члена, але таких є більше. Маючи добро нашої організації на увазі, ми повинні помогти нашим безробітним браттям. Коли стейти, повіти, міста й всякого роду організації і церкви помагають, то ми, Союзовці, не повинні остатися позаду.

Насувається питання, як зібрати гроші, де, коли і від кого і як їх справедливо розділити. Думаю, що про це повинні подбати в першу чергу урядники відділів, а провід в тій акції повинна обняти Екзекутива У. Н. Союза.

Олекса Цепко.

Акрон, О.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, členиця від. 238 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним Урядникам У. Н. Союза і всім членам за уділення мені $50 з фонду запомогового, які стали для мене великим поратунком, бо по тяжкій операції не мала я нізвідки жадної помочи. Звернулася я з просьбою до Батька Союза, й сей не відмовив. Я горда з того, що належу до своєї організації, яка своїх розуміє і ратує.

Олександра Шафранська,

Матепен, Масс.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Друга конвенція Союза Укр.-Амер. Горожанських Клюбів стейту Ню Йорку.

Головний уряд Союза Українських Демократичних Клюбів в стейті Ню Йорку, на своїм засіданню дня 1-го серпня ц. р. у Вотервліт, Н. Й., рішив скликати другу конвенцію до міста Трой, Н. Й., в першій половині жовтня ц. р.

В дійсности ся конвенція була ухвалена ще минулого року на першій конвенції, але уряд застановлявся над тим, чи не можна би обійтися цього року без конвенції, аби не робити клюбам непотрібних коштів. Однак показалося, що скликання конвенції є конечне, щоби поробити в організації деякі зміни, і ліпше закроїти працю на будуче.

Через непередбачену загальну фінансову крізу богато ухвал, повзятих на першій конвенції, головний уряд не міг виконати. Богато місцевих клюбів, котрі вступили до Союза, з ріжних причин не могли виповняти своїх обовязків, а головний уряд, без кооперації всіх клюбів, не міг поширити організаційної праці на цілий стейт.

Дотепер організаційна робота союза в дійсности опиралася головно на двох округах: Трой, Коговз, Вотервліт та Ню Йорк і околиця. В інших місцевостях горожанські клюби стоять ще дуже слабо. Конечним є посилати організаторів в такі місця, де ще нема клюбів і дати їм поміч.

Як це робити, мається рішити на сій конвенції, а інтересовані особи повинні ще перед конвенцією вдатися письменно до секретара Союза, щоби справа була як слід представлена на конвенції.

На конвенції, котрої програма буде оголошена пізніше, мається вирішити богато важних справ, які відносяться до нашого життя тут і в старім краю. Мається виробити плян організаційної праці по горожанських клюбах. Також буде вибраний новий головний уряд Союза та виробиться відповідний плян праці на слідуючий рік.

Про докладний день і місце конвенції має рішити до того вибраний комітет, що буде проголошено пізніше.

Взивається наших передових горожан по всіх місцевостях стейту Ню Йорку, які вірять в будучність наших горожанських організацій, заінтересуватися сею справою так, аби не лишилась ані одна місцевість, де живуть наші люди, щоби не була заступлена на конвенції.

Михайло Радик,
секретар С.У.А.Д.К.
853 Broadway, New York City.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Похорон членицї У. Н. Союза.

В суботу, 22 серпня 1931, померла несподіваною смертю Софія Фуртас, з дому Матвіїшин, членица і секретарка сестрицтва Любов, від. 37 У. Н. Союза, в Елизабет, Н. Дж. Відійшла від нас по короткій, кількадневній недузі затруття жолудка, попрощавшись з ріднею і сестрицями, яким віддала книги відділу, полишаючи мужа і пятеро дітей.

Союзовці з Елизабет особливо відчувають смерть заслуженої члениці, організаторки і довголітної урядниці Союза. І тому її смерть витиснула не одну сльозу сестриць і тих громадян, котрі знали Покійну з її гарного характеру і щирої праці. Покійна не жалувала своєї хати на організаційні збори та мітінґи, сестрицтва пару літ і тому, як тільки дійшла відомість про її смерть, сестриці сейчас скликали надзвичайні збори, зложилися на гарний вінець, не відступали від тлінних останків два дні і дві ночі та гідно приготовили сумний похоронний похід з Елизабетпорту на гору міста до церкви св. Володимира.

У вівторок рано зібралася маса народу коло дому Покійної, звідки сформувався похід: на переді два прапори, відтак музика, приграваючи сумні похоронні маршові пісні, караван, а коло каравану шість сестер, всі в жалібних строях. Сестрицям асистували мущини, члени тов. Запорожської Січи, від. 234 У. Н. С. За караваном ступали сестриці згаданого відділу, а відтак значне число автомобілів. Участь у похороні взяли також урядники інших відділів У. Н. С., а від головного уряду прибув д. Роман Слободян, гол. фін. секретар. Похорон асистувала поліція, яка вдержала гарний порядок.

Сумну, зворушуючу проповідь виголосив місцевий парох, о. М. Кінаш. Він підніс заслуги жінки і матері в життю родиннім, її посвяту і працю для мужа і діточок, як також працю для свого народу і своїх рідних організацій.

По богослуженню рушив похід з церкви в тім самім порядку, як ішов попередно, прямуючи до границі міста Елизабет, де похід розвязався. Більша частина присутних рушила автомобілями на цвинтар. По молитві і сумнім „Вічная Память", минувши по грудці землі на домовину Покійної, всі розійшлися домів.

Спочивай же по трудах життя вічним спочинком далеко від рідної землі в отсій прибраній вітчині!

Будучи свідком того сумного обряду й приглядаючись рядам члениць жалібно повбираних, насувалася мені думка, чому то наше женоцтво не є зорганізоване ще краще. Сестрицтво Любов, від. 37 У. Н. Союза, це одинокий відділ жіночий в Елизабет, Н. Дж., який числить до 60 члениць і має понад $1,200 в касі. Отсе сестрицтво вже нераз дало доказ своєї жертволюбивости для рідної справи. Богато разів виступало в народних маніфестаціях, даючи і свою частку на покриття коштів. Сестриці жертвували теж при всяких нагодах свою працю й услугу безкорисно. Отся праця сестриць заслугує вповні на піддержку з боку нашого жіноцтва. Отсей гарний відділ повинен мати не кілька десяток, а кілька сот члениць. Наші матері, памятаючи за Покійну та за цей величавий похорон, повинні тепер вписати ще й своїх сусідок до сестрицтва і У. Н. Союза, щоби праця, яку так гарно робила покійна Софія, гідно далі продовжувалася.

Р. С.

—o—

М. Коварський.

ЛІТНІ ВРАЖІННЯ СЕНЯ ЗОЙКИНА.

Ось він передімною, невеличкий записник, у якому екскурсант Сень Зойкин записував свої враження з екскурсій. Нумо прочитаємо на голос ті записки.

„Записник посередних і безпосередних вражінь за минуле літо. Всі на повітря! Я також! Автор Семен Зойкин, свідомий безпартійний обсерватор.

— Стоїмо біля гори. Керманич каже, що ця гора висока 1,000 метрів, а в „Провіднику", виданім іще перед війною, подана та сама висота. Деж, товариші, в такому випадку наш ріст? Прогонити треба таких керманичів!

— Ми поступили в печеру, де, згідно із запевненнями керманича, було житло печерного чоловіка. Ех, гарно, видно, жилося тому печерному товаришові! Довкола самих печерних сороківок яких сто штук, бляшанки з консерв і інші памятки старовини. Хай живе Головнаука, що заховала до наших днів це житло в повному порядку.

— Ми в платі якогось давнього імперіяліста. Зайшли в його спальню і... страх! Я побачив на ліжку три блощиці. Ось вона, спадщина давніх, мрячних днів реакції. Ось пони, галапаси, що ссуть робітничу кров!

— Сил не стає від проклятих, іще не переіменованих білих ночей. Невже вони потрібні нам на 11-тому році?

Прихід:

а) Я лежав на траві та не заплатив кари 1 рубля. Кинув недокурок на плятформу — 3 руб. Плюнув в акварій у музеї — 2 руб. Сума трудового доходу — 6 руб.

— Ми оглядали мумії, які заховалися до наших часів. Вітаю цей незіпсутий елемент. Коби тільки більше таких у нашому середовищі!

— Ми приглядалися вуликам у пасіці. Виявляється, що між бжолами заховалися ще трутні, які жиють так само безжурно, як і перед Жовтнем! І то де? На зразковому радянському господарстві! Сором.

— Ми бачили саме гідний примір електрифікації села. Грім ударив у дерево.

— Протестую проти старорежімних назв ростин. Наприклад: „Іван і Марія"*). Кому потрібні ті попівські імена? Раджу переіменувати на „Кім і Жовтиниха"!

— Ми завернули до палатної бібліотеки. І чого це Головліт пильнує. Нема в ній ні однісенької книжки Маркса, а також сучасних пролетарських письменників!

— Ми оглядали палату. Уявляю собі, який задовжений був домком у мешканців палати. Просто неправдоподібна скількість зайвої площі, при цьому арендатор мабуть нетрудовий елемент.

Згідно з кличем „війна палатам" я моєю власною рукою відбив кусник виправи.

— Яка неорганізованість! Ми хотіли ночувати під голим небом, та не вдалося. Після пікніку прийшлося всім переночувать у душному відділі міліції. Деж, товариші, в такому випадку клич: „Усі на чисте повітря із душних хат!"?

На цьому записник uривається...

*) „Іван і Марія" — „братчики" жовто-синє зілля (Melampyrum nemorosum).

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(9)

Четвертого тижня недуги у людей, що сильні та у яких недуга не була дуже гостра, зачинається виздоровіння. Чоловік відчуває голод, апетет повертає, хочеться їсти, часом навіть дуже. Температура тіла стається поволи правильна. Язик очищується. Черево перестає боліти. Словом: чоловік звільна приходить до себе, хоч загально дуже ослаблений.

В острійших випадках недуги познаки тифу навіть у четвертім тижні не то що не ослабають, але й кріпшають. Лице синіє. Шкіра вкривається холодним потом. Язик і губи висихають. Хорий тратить память, маячить в горячці, говорить неначе в сні. Вкінці тратить всяку контролю над собою, мочить і випускає кал під себе. І тоді або ослабає серце або запалення переходить в груди до легенів і так чоловік кінчить життя.

Пятий і шестий тиждень недуги належать до людей, що вже перебули всяку дальшу небезпеку. Вони постепенно приходять до себе. Наступає період конвалесценції або виздоровіння. Але недуга може на деякий час завернутись, хоч небезпеки смерти вже нема, хіба задля якихось осібних комплікацій.

Чоловік, який раз перебуде недугу черевного тифу, більше на тиф не занепадає. Але в часі слабости, коли чоловік думає, що ось-ось здоровий, він може наново захоріти. Тоді кажеться, що недуга „завернулась", але то не значить, що чоловік захорів другий раз.

На недугу черевного тифу вмирає багато людей, звичайно в часі пошести або епідемії, що обіймає цілі оселі. Недуга захоплює людей звичайно в осени; хоріють на неї мущини, жінки й діти, загалом від 10 до 30 року життя. Люде старші віком не так легко занепадають на черевний тиф. При відповіднім лікуванні смертельність є всього 15 на 100.

Охорона перед недугою черевного тифу і лікування.

Щоби охоронитися перед заразою черевного тифу, треба передусім дбати про чистоту. Треба дбати про те, щоб люди мали чисту, здорову воду до пиття. В часі епідемії воду і молоко до пиття треба переварювати. Кухарі і ті, що заняті при молочарстві, повинні бути під строгою контролею. Треба хоронитися від домашних мух і взагалі комах. Їсти чисту, здорову поживу. Вистерігатися безпосередного зараження. Урину, відпадки або кал людський, що мають в собі повно бактерій тифу, треба нищити або десінфекціонувати. Начиння, з котрих їсть хора особа, треба держати осібно. Білля хорої особи вимочувати в карболевім рощині і варити. Доглядачі і доглядачки хорих мусять докладно вмивати собі руки, коли мали якунебудь безпосередну звязь з хорими на тиф; не вільно їм приготовляти їжу для других.

Хорий повинен лежати в осібній кімнаті.

Лікування: Кімната хорого не повинна бути завалена непотрібними меблями, одінням або шматами. Повинносе її провітрювати, а температура повітря в кімнаті повинна бути одностайна, коло 60° Фаренгайта. Хорий мусить безумовно лежати в ліжку аж до часу повного виздоровіння, то є майже три тижні від часу зникнення горячки. Накриття на ліжко повинно бути легке; одно, а найбільше два накриття (коци) й одна подушка цілком вистарчають. Ліжко під хорим повинно бути гладонько застелене, без найменшого згрубіння, щоб хорий не натискав собі шкіру і мязи. Се дуже важна річ. По кождій їжі хорий повинен чистити собі зуби. Що кілька годин хорого треба обертати на ліжку з одної сторони на другу, щоб запобігти запаленню легенів. Хорому треба давати здорову і легко стравну їжу, особливо багато молока. Хорий може їсти також яйця, колочену картофлю, розпущений у воді або в молоці цукор, чоколяду і лімоняду. Мясних страв повинносе уникати. Не повинносе спихати жолудка хорого тяжкою їжею, хіба трохи тоненько вкроєного хліба з маслом давати можна в пізнішім періоді недуги. Хорому треба давати багато плинів до пиття, щоб тільки не забогато нараз, приміром содову воду, лімоняду з цукром і т. п. Звичайно 3 пайнти молока денно вистарчає; молоко повинносе давати звичайно розпущене на половину з водою, що дві години, в день і вночі. Можна його заправити трохи кавою або чаєм. Коли хорий спить, то треба його лагідно, а не нагло будити, щоб напій або пожива не спричинили захлиснення або задавлення в горлі. По їжі треба хорому вичистити уста ґліцерином, бораксом або слабоньким карболевим рощином.

В періоді виздоровіння, коли температура хорого вже три дні правильна, давайте хорому хліб з маслом по 5 днях (але не скоріше; також варене мясо, найліпше куряче. Аж по двох тижнях від уступлення горячки можна перейти до звичайної дієти, простої, здорової, аж доки хорий цілком не видужає.

Лікування водою має велике значіння. Коли горячка менша, натирати ціле тіло хорого насиченою водою губкою; коли горячка більша (около 104°) купати що чотири години. А завше по купелі давати їсти. По натиранню губкою пацієнт успокоюється і засипляє. Купіль найліпша в воді, що має температуру 85° Фаренгайта. Вона не дуже приємна пацієнтови. Він дістає дрощі. В часі купелі муситься натирати йому руки, ноги та груди. Така купіль не повинна тревати довше як 10 до 15 мінут. Або можна купати пацієнта в воді, якої теплота є така сама як теплота тіла його, і вчасі купелі остуджувати воду постепенно через вкидування до неї кусників леду. В часі купелі треба зважати на живчик хорого. Коли живчик ослабає або стається неправильним, то хорого зараз треба назад положити до ліжка.

Лікування водою поправляє хорому циркуляцію крови, облекшує маячіння, скріплює сон, побуджує до ділання нирки і через те помагає хорому приходити до здоровля.

На черевний тиф нема специяльної медицини. Всякі патентовані медицини, всякі пігулки, кабзулки і т. п. не тільки нічого не помагають, але ще пошкодити можуть. Тому при внутрішнім лікуванню черевного тифу повинносе вперед засягнути опінії і поради совісного лікаря.

Коли хорого сильно болить голова, то треба йому прикладати студені оклади до голови. На безсонність хорого помагає натирання вогкою губкою або купіль.

Охорона (профілякса). До того, що ми досі сказали, додамо ще дещо про охорону або профілявсу від черевного тифу.

Недугу черевного тифу можнаб цілком винищити, а саме через розпізнання всіх її причин і засобів, якими вона переноситься до кишок чоловіка та через знищення всіх бактерій, що їх виділює чоловік, хорий на тиф. Отож треба опановувати епідемію тифу та зберігатись від безпосереднього зараження при приставанню з хорим.

(Дальше буде).

Чесність.

Прошак: Ці пятьдесять центів, що ви мені дали, то фальшиві.

Прохожий: Нічого, можете собі їх задержати, за те, що ви такі чесні!

—o—

Пані запросила собі славного скрипака, щоб грав у неї, бо будуть гості. Скрипак каже до господині:

— Моя скрипка має вже близько сто літ.

Пані: Бійтеся Бога, тільки не кажіть того, як уже зійдуться гості.

—o—

На балю панна хвалиться, що вона не їсть мяса, а найрадше їсть овочі й городовину.

Хлопець (що танцює з дівчиною): То ви веґетаріянка.

Панна: Ні, я презбітеріянка.

В СПРАВІ НАПАДУ В ТРУСКАВЦІ.

З приводу нападу на почтовий уряд у Трускавці польська преса дає справі ріжне освітлення. Для прикладу наводимо голос ендецького „Курєра Львовского", який між іншим пише:

„Поліція є дуже здержлива в інформаціях. Дає стереотипні відповіди, що погоня йде при допомозі агентів і псів та що доведе до позитивних вислідів. Поліція твердить уперто, що напад був ділом УВО, на що має вказувати техніка і втеча напасників. Свідки кажуть, що напасників було сімох, а поліція впевняє, що тільки пятьох. На запит, чому напасників не зловлено, коли вони впали між товпу людей, сказано, що публика не була зорієнтована та була стероризована стрілами. Дуже прикре враження зробило донесення одного львівського брукового часопису, що ранений Мельничук, портієр віллі „Гуцулка", був одним з учасників нападу, коли на ділі він упав жертвою бандитів, гонячи за ними з іншими людьми. Факт, що досі не зловлено ні одного винуватця, що і цим разом вони щезли без сліду, подібно як винуватці під Бірчею. Викликує це занепокоєння та всякі коментарі, бо публична опінія не всилі зрозуміти, чому при такому численому поліційному апараті, який пущено в рух, не можна на протязі 24 годин зловити бодай часть винуватців, які доконали нападу в білий день на очах десяток людей. Правдоподібно учасники нападу в Трускавці є ідентичні з учасниками нападу під Бірчею. Опінія нетерпеливо жде на їх спіймання".

В тій самій справі з інших польських джерел довідуємося, що в сусідних громадах арештовано 35 Українців, між ними 16 осіб, сильно підозрілих в допомозі напасникам. А „Век Нови" з 11. серпня подає таку інформацію зі Станиславова: „В останній хвилині довідується наш кореспондент, що в слідстві в справі нападу на почту в Трускавці зайшов сензаційний зворот. Мало вияснився, що головним учасником нападу був Паращак зі Стебника, який після повороту з Франції прибув до своєї жінки, що служить у одного лікаря в Трускавці і при допомозі чотирох опришків зі Сольця доконав грабункового нападу в Трускавці з чисто кримінальних мотивів".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

THE DECLINE OF THE GREAT UKRAINIAN STATE OF KIEV.

(1054—1340).

Writer's Note: At this point the History of Ukraine resolves itself into a mass of unimportant details regarding the various small principalities which hitherto had formed the Great Ukrainian State of Kiev. Due to the fact that they have only smaller historic significance, I shall cover the above entitled period as briefly as possible and get to the more important events.

From Yaroslaw's death to 1340 when Ukraine was incorporated into Poland and Lithuania, is but a sad recital of dissension among the Ukrainian princes, leading to various weakening partitions. These dissensions so weakened Ukraine that it could not succesfully cope with its enemies, and so when the young but powerful Muscovite State which was formed by the various petty Northern Slavic tribes, began a series of wars against the Ukraine, the strain was too great, and Kiev fell to the Muscovites who thoroughly ravaged it and its population and in departing took everything of value. From thence on Kiev lost its central political character, and the Ukrainian headquarters were transferred to Halich on the Dniester, in the 13th century.

Besides the Moscovites, the Ukrainians were confronted by another foe — the Tatars and the Turks, which coming from Asia infested the steppes of Ukraine. These tribes came in immense hordes and at first the Ukrainians were able to hold them back but when the hordes of the Mongol potentate, Djingis Khan, who had already conquered three-fourths of Asia, appeared in the Pontian steppes, the resources of Kiev and Halich were no longer equal to the pressure. In a three day's battle on the Kalka (1224) their army was annihilated, and in 1240 the city of Kiev was razed to the ground.

THE GALICIAN STATE.

Due to the destruction of Kiev and Eastern Ukraine by the Muscovites and Tatars, the scene of the Ukrainian political life shifted westward to Galicia. The right side of Ukraine instinctively turned to the Galician princes for aid and rule, and for that reason a short resume of the history of Galicia at this point will be most appropriate.

Upon Yaroslaw's death Galicia had a distinct ruling class, the dynasty of Rosteslawechi. At that time Galicia had two powerful foes — Poland which was always attempting to annex Galicia, and the Hungarians from behind the Carpathian Mountains who originally came from Asia and who, although Cristianized, basically remained as warlike as their Asiatic forbears. These two foes often united and warred upon Galicia.

Due to the fall of Kiev the capital of Ukraine became Halich on the Dniester River. It is from this city that Galicia gots its name Halichina. ("Galicia" being a Polish word which is officially recognized by the mapmakers). In 1200 Galicia united with Wolhynia making itself more powerful.

Of the number of princes who ruled Galicia, the must famous was King Daniel. He, similarly as his predecessors, continually had trouble with the Boyar nobility. Even as a child he was driven out of Galicia although by right he should have been king upon reaching maturity. Having gained maturity he returned and drove out the Hungarian prince who was then ruler, and declared himself Prince of Galicia. He lost his life attempting to drive out a new invasion of the hordes of Djingis Khan. He died in 1264 and was buried in Kholm.

He was succeeded by his son Lev and during this period Galicia was still powerful and prosperous. Subsequent princes further widened the borders of Galicia but by 1340 when the last Ukrainian prince died, Galicia fell into the hands of Poland.

(Next Instalment,—"Cultural Life and Modes of the Ukraine of the Midle Ages.")

Миш у потраві.

Гість у гостинниці замовив собі потравку. Коли вейтер приніс, гість побачив у потраві мишачий хвостик. Тягне й витягнув миш.

— Пане вейтер! Тут у потраві миш! — каже гість до вейтра, якого прикликав до себе.

Вейтер приглядається, вкінці каже:

— Е, пане, скількиж потравки могла зїсти така маленька миш?

Михайло Зощенко.

ПРИРОДА ТА ЛЮДИ.

1. Не про людей.

Чогось надоїло про людей писати.

Все про людей та про людей. Дозвольте написати про неодуховлені предмети. Наприклад — про ринки.

А то коли знову почати про людей, то ще щось поганого втнеш. А воно до весни йде. На серці може цвітки розцвітаються. І обиджувати нікого неохота.

Так ось маєте оповідання про ринки.

Коли, скажемо, зайти в кооперацію, то не зважаючи на деякий стиск і на те, що робітники прилавка ворожо позирають, риночку всеж таки можна купити. І навіть доволі недорого. Три карбованці сім гривень — середня риночка з покришкою та з ручкою за тіж гроші.

Це, їй Богу, недорого! Так, воно дешевше й годі. І так мало що не зі шкодою для себе продають. Дуже вже той крам дефицитовий. Його треба богато возити. Із Ленінграду в Москву і навідворот.

Слів не вистарчає, така риночка, після того як її зроблять недорого, коштує — яких там два карбованці тай ще трохи. Такі риночки в нас у Ленінграді виробляють на „Червоним Виборжці". Москва замовляє.

Так ось беруть ті славні риночки, з ручкою по два карбованці та везуть у нашу червону столицю, в Москву в ГУМ.

ГУМ полюбується тими риночками, почаруе, прикине дещо на рахунках і приказує везти їх назад у Ленінград, у магазини. Газети так і пишуть про те:

„Управа ГУМА замовляє металеву посуду для „Червоного Виборжця", везе цю посуду до московського складу, а потім із Москви пересилає в ленінградські магазини".

Ось воно що. Туди, назад повезли — воно й заокругляється. Спасибі ще, що ті риночки в міжнародних вагонах не везуть, а то, знаєте ще підросло би.

А так зовсім недорого. Гарна симпатична риночка, що побула у Москві, яка не протікає, не зважаючи на далеку дорогу, коштує всього три карбованці і сім гривень. Їй Богу, не дорого!

А ви бурмочете...

2. Про людей.

А вже коли так дуже хочете про людей — можна про людей. Лише не обижайтеся. Тієї осени треба було на Сахаліні робітників. На Сахаліні є японська концесія. Доволі вигідна. Нафтова.

Так треба було Японцям робітників.

А специялісти де? Нафтові напевно де — в Баку. Можна сказати, на другому кінці світу.

Ось узяли відтіля 218 робітників і повезли їх, як миленьких, на Сахалін.

Везли, везли.

Більше ніж місяць везли.

Привезли.

Говорять по японськи — мовляв, привезли.

Японці кажуть:

— Ось, повідають, і мерсі — спасибі! А кого ви привезли?

— А ми, кажуть, привезли звичайно кого — нафтовиків — кітлярів. Тимбільше, ми так міркуємо, що у вас нафтова справа.

— Справа, повідають, у нас без сумніву нафтова, лише нам треба зовсім іншої, професійних робітників до верчення треба. А кітлярів у нас — аж забогато.

Ну і повезли назад у Баку. Не бійсь, більше ніж місяць везли.

Воно, самособою, помилка трапляється. Одначе, всетаки везти цілою державною двісті вісімнацять людей — це знаєте щось уже коштує. Це вам не риночки.

Ну, самособою, певно хтось попався в звязку з тією справою. „Ізвестія" писали, начеб притягли когось.

Ну, скажімо, сидять. Цямкаютюь державну пайку. А щож від того лекше?

Братіки-сестрички! Годиж із Баку та назад. Тьфу, їй Богу!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНІВ СИН.

(27)

По кількох тижнях життя на вільнім повітрю його шкіра затвердла й зачервоніла від вітру й сонця. Він скинув раз свою нічну сорочку, щоби купатися в потоці, заплитким для крокодилів. Підчас того, як він і Акут бавилися в холодній воді, якась малпа спустилася з дерева та втікла з сорочкою хлопця.

—o—

Це його немало влютило, але тільки на хвилину, бо незадовго він прийшов до переконання, що бути напів одітим це гірше, ніж бути зовсім голим. Деколи він посміхався до себе самого, коли уявляв собі, яке здивування викликав би він, якби його побачила його вчителька. Йому робилося жаль знакомих, навіть серед вигід англійського дому.

—o—

Одначе жаль стискав його горло, як він думав про рідну хату та матір. Скільки разів думав про неї, стільки разів він з новим запалом пер до західнього берега. Стара малпа думала, що він шукає свого племени, а хлопчина не пояснив їй своїх плянів.

—o—

Одного дня, ідучи здовж ріки, вони нагло наткнулись несподівано на муринське село. Діти бавилися коло ріки. Як хлопець побачив їх, серце його забилося з радости, що знову побачив людину. Хоч вони чорні, все таки вони були його ближні. Він пустився до них. Акут, положив на нього свою руку, щоби його остерегти, але хлопець стряс руку малпи та побіг до дітей, викрикуючи до них своє поздоровлення.

—o—